



CPR VALLE INCLAN 1

3º curso de EP

PROGRAMACIÓN

VALORES SOCIAIS E CÍVICOS

3º E. PRIMARIA



Isabel

CPR VALLE INCLAN 1

INDICE

1. [Introdución e contextualización](#)
2. [Obxectivos](#)
3. [Contribución ao desenvolvemento das Competencias Clave](#)
4. [Obxectivos, contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe](#)
5. [Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de](#)
 - Temporalización
 - Grao mínimo de consecución para superar a materia
 - Procedementos e instrumentos de avaliación.
6. [Concreción dos elementos transversais](#)
7. [Avaliación](#)
8. [Metodoloxía](#)
9. [Materiais e recursos didácticos](#)
10. [Atención á diversidade](#)
11. [Actividades complementarias e extraescolares](#)
12. [Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente](#)
13. [Mecanismos de revisión e modificación da programación. Propostas mellora](#)

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

O centro está emprazado no concello de Ferrol, na estrada de Xoane. Pola súa ubicación está situado no extrarradio da cidade, os alumnos proceden na súa maioría da zona de Xoane, Serantes e estrada de Catabois, aínda que hai alumnado que reside noutras áreas que non son as de influencia do centro. O colexio, por un lado está nunha zona residencial tradicional, e por outro está preto de vivendas de recente construción. Así que a procedencia do alumnado é de clase media ou media-baixa. A incidencia do paro estase notando actualmente en problemas derivados desta situación.

En canto ós características físicas do centro hai que sinalar que consta de tres plantas: a planta baixa de E. Infantil, o primeiro andar de E. Primaria e o segundo andar de E. Secundaria. Consta de catro zonas de recreo: un espazo cuberto na planta baixa, un patio semicuberto ao mesmo nivel e dúas pistas ou patios exteriores a un nivel superior (existe outra zona con campo a un nivel superior ós pistas externas)

Esta área, que forma parte das disciplinas específicas establecida pola LOMCE, pretende formar ao alumnado nos valores sociais e democráticos preparándoo para vivir en sociedade,

O obxectivo é orientar ao alumnado para comprender as relacións sociais, para resolver os conflitos de forma axeitada, aprender a dialogar, pensar, respectar aos demais, e crear un sistema de valores que lles permitan participar na vida social de forma pacífica e democrática..

Os contidos están organizados en 3 bloques

- **Bloque 1.** A identidade e dignidade da persoa
- **Bloque 2.** Comprensión e respecto nas relación interpersoais
- **Bloque 3.** A convivencia e os valores sociais

Para o desenvolvemento deste currículo dividiremos a materia en unidades didácticas que serán repartidas ao longo das tres avaliacións, pero dada a interrelación dos cinco bloques, non deben ser traballados de forma illada, senón integrada.

Esta programación da área de Valores sociais e cívicos vai dirixida ao alumnado de 3º de primaria

Os resultados da avaliación desta área no curso anterior son satisfactorios, dato a ter en conta como punto de partida no desenvolvemento desta programación.

A área impartirase nun contexto sociocultural medio, no que, en xeral, podemos contar co apoio e cooperación das familias. A área impartirase en lingua castelá nun ambiente sociolingüístico familiar tamén castelá.

2. OBXECTIVOS

A educación primaria contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

- a) Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepararse para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
- b) Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
- c) Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais cos que se relacionan.
- d) Coñecer, comprender e respectar as diferentes culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres e a non discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.
- e) Coñecer e utilizar de xeito apropiado a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as linguas.
- f) Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.
- g) Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicalos ás situacións da súa vida cotiá.
- h) Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.
- i) Iniciarse na utilización, para a aprendizaxe, das tecnoloxías da información e da comunicación, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciben e elaboran.
- j) Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.
- k) Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- l) Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.
- m) Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.

n) Fomentar a educación viaria e actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.

o) Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

OBXECTIVOS DA ÁREA DE VALORES SOCIAIS E CÍVICOS 3º EP

1. Elaborar unha imaxe realista dun mesmo atendendo ás características físicas e á personalidade
2. Realizar tarefas que permitan a autoconciencia emocional, a expresión das emocións e o respecto polas motivacións e intereses persoais.
3. Tomar conciencia dos propios sentimentos negativos para canalizar as emocións, superar os problemas e desenvolver un maior autocontrol.
4. Proceder de forma reflexiva antes de actuar sopesando os pros e os contras das súas accións
5. Xerar situacións que promovan a responsabilidade, a iniciativa persoal e accións creativas que posibiliten a consecución dos obxectivos propostos.
6. Valorar os dereitos dos nenos referidos á axuda e á protección destes explicando condutas que aseguren o cumprimento destes dereitos e resaltando a igualdade de dereitos de nenos e nenas en situacións reais do contexto social.
7. Participar en actos comunicativos diversos que permitan expresar abertamente ideas, sentimentos, intereses e/ou necesidades considerando ás persoas que o rodean sen renunciar aos seus propios dereitos.
8. Coñecer elementos da paralinguaxe, como a dicción, o ton e a actitude corporal, e a súa función dentro da comunicación, e apreciar a relación que hai entre a comunicación verbal e a non verbal durante calquera acto de comunicación.
9. Participar en discusións que permitan explicar e entender ideas e opinións persoais, escoitando de forma activa antes de responder os demais.
10. Realizar dinámicas de *role-playing* nas que se ofrezca a oportunidade de empatizar coas actitudes, os sentimentos e as reaccións dos demais, afrontando diversas respostas emocionais.
11. Valorar e respectar as diferenzas individuais intentando comprender e tolerar diversas maneiras de actuar ante unha mesma situación.
12. Tomar conciencia da importancia das relacións entre os compañeiros, as aprendizaxes que xeran e os vínculos de afecto que se establecen.
13. Participar en actividades mostrando sensibilidade cara aos estados de ánimo e intereses dos demais.
14. Traballar en equipo utilizando o diálogo e estratexias de medición para resolver conflitos, coñecer as persoas e favorecer a interdependencia positiva do grupo.

15. Resolver conflitos que se dan na vida cotiá, expresando as nosas demandas de forma pacífica e asertiva.
16. Identificar e respectar as normas que rexen a convivencia no contexto escolar e local.
17. Entender e apreciar a solidariedade social como medio de axuda e mellora do benestar familiar e escolar.
18. Planificar actividades que promovan o uso adecuado de bens naturais e a conservación do medio.
19. Analizar situacións e normas básicas de mobilidade vial para evidenciar as causas e as consecuencias dos accidentes de tráfico.

3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Na área de Valores Sociais e Cívicos.

Na área de Valores Sociais e Cívicos incidiremos no adestramento de todas as competencias de xeito sistemático facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos utilizar, interpretar e expresar con claridade elementos e razoamentos matemáticos para enfrontarse a aquelas situacións cotiás que os precisan. Así mesmo, esta competencia ofrece a posibilidade de empregar o razoamento lóxico, analizar e axuizar a partir de conflitos, resolución de problemas e xuízos morais, os problemas sociais e históricos.

Os descritores que podemos traballar serán:

- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no ámbito natural e das repercusións para a vida futura.
- Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera contexto.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
- Realizar argumentacións en calquera contexto con esquemas lóxico-matemáticos.
- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

Comunicación lingüística

Para o bo desenvolvemento desta competencia nesta área, será decisivo o fomento da lectura a través de libros e de fragmentos escollidos para comentar na aula con dúas finalidades: mellorar a comprensión lectora e a adquisición de destrezas para a expresión escrita e adquirir identidade sobre o que significa unha sociedade cívica para favorecer o coñecemento dos valores, os dereitos e os deberes destacados nos

dereitos humanos... Trataremos desde esta área que adquiran as destrezas comunicativas tanto orais coma escritas; por iso, procuraremos adestrar polo menos un descriptor en cada unha das unidades didácticas.

Os descritores que podemos utilizar serán:

- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Gozar coa lectura.
- Expresar oralmente de xeito ordenado e claro calquera tipo de información.
- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros en diversas situacións comunicativas.

Competencia dixital

Desenvolver a competencia dixital desde esta área axudaranos a manexar ferramentas que posibiliten o acceso ao coñecemento e á vez nos ensine o seu uso responsable; a devandita competencia favorecerá dous tipos de traballo: autónomo e participativo, nos que se fomentará a identidade persoal e a relación interpersoal respectivamente desde unhas bases sólidas nas que poidan empezar a xerar os seus propios criterios sobre situacións reais da sociedade na que viven.

Na área de Valores Sociais e Cívicos podemos adestrar os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

A través desta competencia e desde esta área, posibilitase a adquisición de pautas sociais e cívicas persoais, interpersoais e interculturais para participar dunha forma eficaz e construtiva en sociedades cada vez máis diversificadas.

Os descritores que podemos adestrar nesta competencia son:

- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e do cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

A área de Valores Sociais e Cívicos pídennos que se facilite a construción da identidade individual e se potencien as relacións interpersoais para favorecer a convivencia de acordo con valores cívicos socialmente recoñecidos, polo que esta competencia fomentará todos aqueles aspectos que lle axuden ao alumnado a formarse como persoas e cidadáns participativos na mellora e no desenvolvemento dunha sociedade democrática. Os indicadores desta competencia poden facilitar o adestramento de cada un dos descritores que enunciámos a continuación:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución española.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

O sentido de iniciativa e espírito emprendedor beneficiará o alumnado, xa que se iniciará no autoconecemento a distintos niveis para poder desenvolver diferentes habilidades que o leven a tomar iniciativas emprendedoras que faciliten a asunción da complexa convivencia social propiciando valores de interdependencia positiva, cooperación de acordo cos valores, os dereitos e os deberes da sociedade na que se desenvolven.

Neste caso, os descritores que se poderían adestrar serían:

- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender favorece a forma en que o proceso de ensino-aprendizaxe se vai consolidando no alumnado. As metodoloxías empregadas nesta área estarán relacionadas co traballo de investigación, de forma que a participación e a implicación do alumnado sexa real así como o recoñecemento e a aceptación das normas sociais e de convivencia.

Nesta área insístitirase na relación entre o progreso persoal e o académico xa que iso supoñerá unha das bases para que se inicien na construción do seu propio proxecto persoal de vida.

Os descritores que poderíamos utilizar para adestrar esta competencia serían:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples,

funcións executivas...

- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Planificar recursos e pasos necesarios no proceso de aprendizaxe.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.

AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE 3º EP

BLOQUE 1. A IDENTIDADE E A DIGNIDADE DA PERSOA				
OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE
<ul style="list-style-type: none"> m k 	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. O autoconhecimento. Identificación das características persoais e dos trazos de identidade, as propias capacidades e necesidades. B1.2. Habilidades comunicativas. Expresión de vivencias e sentimentos de forma construtiva. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Crear unha imaxe positiva dun mesmo/a tomando decisións meditadas e responsables, baseadas nun bo autoconcepto. 	<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.1.1. Reflexiona sobre os trazos característicos da súa personalidade e verbaliza as conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.1.2. Expresa a percepción da súa propia identidade, integrando a representación que fai dun mesmo ou dela mesma e a imaxe que expresan os demais. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> m 	<ul style="list-style-type: none"> B1.3. O autoconcepto. A autovaloración; os trazos de personalidade. A autoconciencia emocional. A respectabilidade e a dignidade persoal. O estilo persoal positivo. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Construír o estilo persoal baseándose na respectabilidade e na dignidade persoal 	<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.2.1. Razona o sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a m 	<ul style="list-style-type: none"> B1.4. As emocións. Identificación, recoñecemento, expresión e verbalización. Causas e consecuencias. Asociación pensamento-emoción. B1.5. O autocontrol. A regulación dos sentimentos. As estratexias de reestruturación cognitiva. A resiliencia. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.3. Estructurar un pensamento efectivo empregando as emocións de forma positiva. 	<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.3.1 Aplica o autocontrol á toma de decisión. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.3.2. Realiza un adecuado recoñecemento e identificación das súas emocións e das demais persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.3.3. Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das demais nas actividades cooperativas. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE CCL
<ul style="list-style-type: none"> b m 	<ul style="list-style-type: none"> B1.6. A responsabilidade. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais. Valoración do erro como factor 	<ul style="list-style-type: none"> B1.4. Desenvolver o propio potencial, mantendo unha motivación intrínseca e 	<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.4.1. Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo para a consecución de obxectivos. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE

	de aprendizaxe e mellora.	esforzándose para o logro de éxitos individuais e compartidos.	<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.4.2. Asume as súas responsabilidades durante a colaboración. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.4.3. Realiza unha autoavaliación responsable da execución das tarefas con axuda dunha persoa adulta. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CAA CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> m 	<ul style="list-style-type: none"> B1.7. A autonomía persoal e a autoestima. Seguridade nun mesmo, iniciativa, autonomía para a acción, confianza nas propias posibilidades. A toma de decisións persoal meditada. Tolerancia á frustración. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.5. Adquirir capacidades para tomar decisións de forma independente, manexando as dificultades para superar frustracións e sentimentos negativos ante os problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.5.1. Emprega algunha estratexia para facer fronte á incerteza, ao medo ou ao fracaso. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a 	<ul style="list-style-type: none"> B1.8. A iniciativa persoal. As accións creativas. A consecución de logros. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.6. Desenvolver a autonomía e a capacidade de emprendemento para conseguir logros persoais responsabilizándose do ben común. 	<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.6.1. Participa na resolución de problemas escolares con seguridade e motivación. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CSC
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.6.2. Define e formula claramente problemas de convivencia. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> b 	<ul style="list-style-type: none"> B1.9. A responsabilidade. Causas e consecuencias das accións propias. A toma de decisións persoais meditadas: técnicas e recursos. O sentido do compromiso respecto a un mesmo e aos demais. A asunción dos propios actos. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.7. Propoñerse desafíos e levalos a cabo mediante unha toma de decisión persoal, meditada e responsable, desenvolvendo un bo sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.7.1. Reflexiona, respondendo a preguntas, as consecuencias das súas accións. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB1.7.2. Desenvolve actitudes de respecto cara aos demais en situacións formais e informais da interacción social. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE

BLOQUE 2. A COMPRENSIÓN E O RESPECTO NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE
<ul style="list-style-type: none"> m 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. As habilidades de comunicación. A percepción e o emprego do espazo físico na comunicación. Os elementos da comunicación non verbal que favorecen o diálogo: ton de voz e maneira de falar. Adecuación a diferentes contextos. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Expresar opinións, sentimentos e emocións, empregando coordinadamente a linguaxe verbal e non verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> VSCB2.1.1. Expresar con claridade opinións, sentimentos e emocións. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB2.1.2. Emprega apropiadamente os elementos da comunicación verbal e non verbal, en consonancia cos sentimentos. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB2.1.3. Emprega a comunicación verbal en relación coa non verbal en exposicións orais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB2.1.4. Expón respectuosamente os argumentos. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> b m e 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Estratexias da linguaxe oral como instrumento de comunicación: escoitar, preguntar, argumentar. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Utilizar habilidades de escoita e o pensamento de perspectiva con empatía. 	<ul style="list-style-type: none"> VSCB2.2.1. Escoita exposicións orais e entende a comunicación desde o punto de vista da persoa que fala. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB2.2.2. Colabora en proxectos grupais escoitando activamente, demostrando interese polas outras persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSIEE CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> c m e 	<ul style="list-style-type: none"> B2.3. A comunicación expresiva. Os elementos da comunicación que favorecen o diálogo. Iniciación, mantemento e finalización de conversas. Identificación, recoñecemento e análise de hábitos que facilitan e dificultan a comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.3. Iniciar, manter e finalizar conversas cunha maneira de falar adecuada aos interlocutores e ao contexto, tendo en conta os factores que iniben a comunicación para superar barreiras e os que permiten lograr 	<ul style="list-style-type: none"> VSCB2.3.1. Comunícase empregando expresións para mellorar a comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> VSCB2.3.2. Amosa interese polos seus interlocutores. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC

		proximidade.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. A aserción. Exposición e defensa das ideas propias con argumentos fundados e razoables empregando estratexias de comunicación construtivas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Empregar a aserción. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.4.1. Expresa abertamente as propias ideas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.4.2. Emprega a linguaxe positiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. O diálogo. A busca do mellor argumento. A creación de pensamentos compartidos a través do diálogo. A inferencia e o sentido da expresión dos e das demais. A escoita activa e a axuda. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Dialogar creando pensamentos compartidos con outras persoas para atopar o mellor argumento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.5.1 Relaciona, con axuda dunha persoa adulta, diferentes ideas e opinións para atopar os seus aspectos comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ c ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6.A intelixencia interpersonal. A empatía: atención, escoita activa, observación e análise de comportamentos. O altruísmo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Establecer relacións interpersonais positivas empregando habilidades sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.6.1. Emprega diferentes habilidades sociais básicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.6.2. Participa activamente en actividades que contribúen á cohesión dos grupos sociais aos que pertence. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. O respecto, a tolerancia e a valoración do outro. Análise de situacións na escola e fóra dela que producen sentimentos positivos ou negativos no alumnado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Actuar con tolerancia comprendendo e aceptando as diferenzas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.7.1. Respecta e acepta as diferenzas individuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.7.2. Recoñece, e identifica as calidades doutras persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ c ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. As condutas solidarias. A disposición de apertura cara aos demais: compartir puntos de vista e sentimentos. As dinámicas de cohesión de grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Contribuír á mellora do clima do grupo, amosando actitudes cooperativas e establecendo relacións respectuosas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.8.1. Forma parte activa das dinámicas do grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB2.8.2. Establece e mantén relacións emocionais amigables, baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE

BLOQUE 3. A CONVIVENCIA E OS VALORES SOCIAIS

OBXECTIVOS	CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	COMPETENCIAS CLAVE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1 Responsabilidade no exercicio dos dereitos e dos deberes individuais nos grupos nos que se integra e participación nas tarefas e decisión destes. A disposición de apertura cara ao outro, ao compartir puntos de vista e sentimentos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1 Resolver problemas en colaboración, poñendo de manifesto unha actitude aberta cara aos demais e compartindo puntos de vista e sentimentos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.1.1 Establece relacións de confianza cos iguais e coas persoas adultas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.1.2 Desenvolve proxectos e resolve problemas en colaboración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.1.3 Pon de manifesto unha actitude aberta cara ás demais persoas compartindo puntos de vista e sentimentos durante a interacción social na aula. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2 A interdependencia e a cooperación. A interdependencia positiva e a participación equitativa. As condutas solidarias. A aceptación incondicional do outro. A resolución de problemas en colaboración. Compensación de carencias dos e das demais. A disposición de apertura cara ao outro, o compartir puntos de vista e sentimentos. ▪ B3.3. Estruturas e técnicas da aprendizaxe cooperativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2 Traballar en equipo favorecendo a interdependencia positiva e amosando condutas solidarias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.2.1 Amosa boa disposición a ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.2.2. Practica as estratexias de axuda entre iguais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.2.3. Practica as estratexias de axuda entre iguais 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.2.4. Respecta as regras durante o traballo en equipo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.2.5. Emprega destrezas de interdependencia positiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CAA

▪ a	▪ B3.4. Elaboración de normas de convivencia da aula e do centro positivas, facilitadoras e asumidas polo grupo e pola comunidade. Valoración da necesidade de normas compartidas que regulan a convivencia frutífera no ámbito social.	▪ B3.3. Implicarse na elaboración e no respecto das normas da comunidade educativa, empregando o sistema de valores persoal que constrúe a partir dos valores universais.	▪ VSCB3.3.1. Participa na elaboración das normas da aula.	▪ CSC ▪ CSIEE
			▪ VSCB3.3.2. Respecta as normas do centro escolar.	▪ CSC
▪ c ▪ m	▪ B3.5. A resolución de conflitos. A linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais. A transformación do conflito en oportunidade.	▪ B3.4. Participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática transformando o conflito en oportunidade, coñecendo e empregando as fases da mediación e usando a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos, intencións e posicionamentos persoais.	▪ VSCB3.4.1. Resolve os conflitos, coa axuda dunha persoa adulta, de modo construtivo.	▪ CSC ▪ CSIEE
			▪ VSCB3.4.2. Manexa a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos e intencións nas relacións interpersoais.	▪ CCL ▪ CSC
			▪ VSCB3.4.3. Analiza as emocións e sentimentos das partes en conflito.	▪ CSC ▪ CSIEE
▪ a	▪ B3.6. Identificación, recoñecemento e valoración dos dereitos de todos os nenos e de todas as nenas do mundo recoñecidos nas declaracións universais, no Estatuto de autonomía de Galicia e na Constitución española.	▪ B3.5. Comprender a importancia dos dereitos da infancia valorando as condutas que os protexen.	▪ VSCB3.5.1. Expón os dereitos básicos da infancia.	▪ CSC ▪ CCL
▪ d ▪ m	▪ B3.7. As diferenzas de sexo como un elemento enriquecedor. Análise das medidas que contribúen a un equilibrio de xénero e a unha auténtica igualdade de oportunidades. Identificación e rexeitamento de desigualdades entre mulleres e homes no mundo laboral e na vida cotiá.	▪ B3.6. Participar activamente na vida cívica valorando a igualdade de dereitos e corresponsabilidade de homes e mulleres.	▪ VSCB3.6.1. Colabora con persoas do outro sexo en diferentes situacións escolares. ▪ VSCB3.6.2. Realiza diferentes tipos de actividades independentemente do seu sexo.	▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CSC ▪ CSIEE
▪ n	▪ B3.8. A educación viaria. Respecto cara ás normas de mobilidade viaria. Identificación das causas e grupos de	▪ B3.7. Valorar as normas de seguridade viaria, analizando as causas e consecuencias dos	▪ VSCB3.7.1. Colabora en campañas escolares sobre a importancia do respecto das normas de educación	▪ CSC ▪ CSIEE

	<p>risco nos accidentes de tráfico.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Identificación de actitudes e de estratexias persoais e colectivas que contribúen a consolidar condutas e hábitos viarios correctos. 	accidentes de tráfico.	viaria.	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.7.2 Expón as causas de diferentes accidentes de tráfico 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VSCB3.7.3. Explica as consecuencias de diferentes accidentes de tráfico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CMCT ▪ CD

5. TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO E CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE

Criterio de avaliación	Estándares	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	T	T	T	CRITERIOS PARA A CUALIFICACIÓN	C.C.
			1	2	3	Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación	
Bloque 1: A identidade e a dignidade da persoa							
VSC-B1.1	3º-VSCB1.1.1 - Reflexiona sobre os trazos característicos da súa personalidade e verbaliza as conclusións.	Identificar os trazos da súa personalidade.	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Producións orais. Escala de observación.	CSC CSIEE
VSC-B1.1	3º-VSCB1.1.2 - Expresa a percepción da súa propia identidade, integrando a representación que fai dun mesmo ou dela mesma e a imaxe que expresan os demais.	Sabe expresar como é, recoñécese nos trazos que fan del ou dela os demais.	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Producións orais. Escala de observación.	CSC CC.
VSC-B1.2	3º-VSCB1.2.1 - Razona o sentido do compromiso respecto a un mesmo e ás demais persoas.	É quen de comprometerse.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática INSTRUMENTOS: Producións orais. Escala de observación.	CSC CCL CSIEE
VSC-B1.3	3º-VSCB1.3.1 - Aplica o autocontrol á toma de decisión.	Sabe resolver decisións dun xeito tranquilo.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación. Lista de control/cotexo.	CSC CSIEE
VSC-B1.3	3º-VSCB1.3.2 - Realiza un adecuado recoñecemento e identificación das súas emocións e das demais persoas.	Sabe recoñecer as súas emocións. Ter empatía.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación. Lista de control/cotexo.	CSC CSIEE
VSC-B1.3	3º-VSCB1.3.3 - Expresa os seus sentimentos, necesidades e dereitos, á vez que respecta os dos e das demais nas actividades cooperativas.	Ter sentido da tolerancia e comprensión.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común. Asamblea.	CSC CSIEE CCL

VSC-B1.4	3º-VSCB1.4.1 - Traballa en equipo valorando o esforzo individual e colectivo para a consecución de obxectivos.	É quen de traballar en equipo e acadar uns obxectivos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Posta en común. Lista de control/cotexo.	CSC CSIEE
VSC-B1.4	3º-VSCB1.4.2 - Asume as súas responsabilidades durante a colaboración.	Ser responsable.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo. Escala de observación.	CSC CSIEE
VSC-B1.4	3º-VSCB1.4.3 - Realiza unha autoavaliación responsable da execución das tarefas con axuda dunha persoa adulta.	É quen de autoevaluar o seu traballo e actuacións.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Diálogo	CSCCA ACSIEE
VSC-B1.5	3º-VSCB1.4.4 - Emprega algunha estratexia para facer fronte á incerteza, ao medo ou ao fracaso.	Sabe ser resolutivo.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación.	CSCCS IEE CAA
VSC-B1.6	3º-VSCB1.6.1 - Participa na resolución de problemas escolares con seguridade e motivación.	É quen de participar na resolución de problemas.		X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Asamblea.	CSCCS IEE
VSC-B1.6	3º-VSCB1.6.2 - Define e formula claramente problemas de convivencia.	Identificar os problemas, intentar resolvelos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Asamblea.	CSCCC L
VSC-B1.7	3º-VSCB1.7.1 - Reflexiona, respondendo a preguntas, as consecuencias das súas accións.	Saber analizar os seus actos e acatar as consecuencias.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Diálogo. Entrevista.	CSCCC L
VSC-B1.7	3º-VSCB1.7.2 - Desenvolve actitudes de respecto cara aos demais en situacións formais e informais da interacción social.	Ser respectuoso cos demais.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Asamblea. Escala de observación.	CSC CSIEE

Bloque 2: A comprensión e o respecto nas relacións interpersoais									
VSC-B2.1	3º-VSCB2.1.1 - Expresar con claridade opinións, sentimentos e emocións.	É quen de expresar a súa opinión ou emocións.				X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Producións orais. Escala de observación.	CCL CSC CSIEE	
VSC-B2.1	3º-VSCB2.1.2 - Emprega apropiadamente os elementos da comunicación verbal e non verbal, en consonancia cos sentimentos.	Saber expresar con claridade os seus sentimentos.				X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Producións orais. Escala de observación.	CCL CSC	
VSC-B2.1	3º-VSCB2.1.3 - Emprega a comunicación verbal en relación coa non verbal en exposicións orais.	É quen de comunicarse a través da palabra.				X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións orais.	CCL CAA CSIEE	
VSC-B2.1	3º-VSCB2.1.4 - Expón respectuosamente os argumentos.	Saber ser respectuoso nas súas exposicións.				X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións orais.	CCL CSC	
VSC-B2.2	3º-VSCB2.2.1 - Escoita exposicións orais e entende a comunicación desde o punto de vista da persoa que fala.	Saber ser comprensivo coas opinións dos demais.	X	X	X		PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Asamblea.	CCL CSC	
VSC-B2.2	3º-VSCB2.2.2 - Colabora en proxectos grupais escoitando activamente, demostrando interese polas outras persoas.	Sabe ser paricipativo e colaborador.	X	X	X		PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Posta en común. Lista de control/cotexo.	CAA CSIEE CSC CCL	
VSC-B2.3	3º-VSCB2.3.1 - Comunícase empregando expresións para mellorar a comunicación.	É quen de comunicarse a través da palabra.				X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións orais.	CCL CSC	
VSC-B2.3	3º-VSCB2.3.2 - Amosa interese polos seus interlocutores.	Mostrar iinterese nos relatos dos demais.	X	X	X		PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación.	CCL CSC	

VSC-B2.4	3º-VSCB2.4.1 - Expresa abertamente as propias ideas.	Mostrarse extrovertido.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Escala de observación. Producións orais.	CCL CSC CSIEE
VSC-B2.4	3º-VSCB2.4.2 - Emprega a linguaxe positiva.	Ser respectuoso coa linguaxe.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Producións orais. Escala de observación.	CCL CSC
VSC-B2.5	3º-VSCB2.5.1 - Relaciona, con axuda dunha persoa adulta, diferentes ideas e opinións para atopar os seus aspectos comúns.	Saber constratar diferentes opinións.			X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Diálogo	CCL CSC CAA
VSC-B2.6	3º-VSCB2.6.1 - Emprega diferentes habilidades sociais básicas.	É quen de emprega diferentes habilidades sociais nas súas relacións.		X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo.	CSC
VSC-B2.6	3º-VSCB2.6.2 - Participa activamente en actividades que contribúen á cohesión dos grupos sociais aos que pertence.	Ser participativo e colaborador nos proxectos comúns.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Xogos de simulación e dramáticos. Asamblea.	CSC CSIEE
Bloque 3: A convivencia e os valores sociais							
VSC-B2.7	3º-VSCB2.7.1 - Respecta e acepta as diferenzas individuais.	Sabe ser tolerante e respectuoso cos demais.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CSC
VSC-B2.7	3º-VSCB2.7.2 - Recoñece, e identifica as calidades doutras persoas.	Sabe ser tolerante e respectuoso cos demais, recoñecendo as súas calidades.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CSC
Bloque 2: A comprensión e o respecto nas relacións interpersoais							
VSC-B2.8	3º-VSCB2.8.1 - Forma parte activa das dinámicas do grupo.	Ser participativo.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo.	CSC CSIEE

VSC-B2.8	3º-VSCB2.8.2 - Establece e mantén relacións emocionais amigables, baseadas no intercambio de afecto e a confianza mutua.	É quen de relacionarse dun xeito afectuoso cos demais.		X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Producións orais. Lista de control/cotexo.	CSC CSIEE
Bloque 3: A convivencia e os valores sociais							
VSC-B3.1	3º-VSCB3.1.1 - Establece relacións de confianza cos iguais e coas persoas adultas.	É quen de relacionarse dun xeito afectuoso cos demais.		X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Producións orais. Lista de control/cotexo.	CSC CSIEE
VSC-B3.1	3º-VSCB3.1.2 - Desenvolve proxectos e resolve problemas en colaboración.	Saber desenvolver e resolver proxectos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Traballo de aplicación e síntese.	CSC CSIEE
VSC-B3.1	3º-VSCB3.1.3 - Pon de manifesto unha actitude aberta cara ás demais persoas compartindo puntos de vista e sentimentos durante a interacción social na aula.	Mostrarse positivo e aberto a outras opinións.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CSC CSIEE
VSC-B3.2	3º-VSCB3.2.1 - Amosa boa disposición a ofrecer e recibir axuda para a aprendizaxe.	Mostrarse disposto a aprender.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación.	CAA CSIEE CSC
VSC-B3.2	3º-VSCB3.2.2 - Practica as estratexias de axuda entre iguais	Ter estratexias para prestar a súa axuda.		X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación.	CAA CSIEE CSC
VSC-B3.2	3º-VSCB3.2.3 - Respecta as regras durante o traballo en equipo.	Coñecer e respectar as normas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Traballo de aplicación e síntese.	CSC
VSC-B3.2	3º-VSCB3.2.4 - Emprega destrezas de interdependencia positiva.	Ter actitude positiva.		X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo.	CSC CSIEE CAA
VSC-B3.3	3º-VSCB3.3.1 - Participa na elaboración das normas da aula.	Mostrar interese e participar na elaboración das normas da aula.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común.	CSC CSIEE

VSC-B3.3	3º-VSCB3.3.2 - Respecta as normas do centro escolar.	Coñecer e cumprir as normas do Centro	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo.	CSC
VSC-B3.4	3º-VSCB3.4.1 - Resolve os conflitos, coa axuda dunha persoa adulta, de modo construtivo	Ser resolutivo		X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación.	CSC CSIEE
VSC-B3.4	3º-VSCB3.4.2 - Manexa a linguaxe positiva na comunicación de pensamentos e intencións nas relacións interpersoais.	Empregar unha linguaxe positiva	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións orais.	CCL CSC
VSC-B3.4	3º-VSCB3.4.3 - Analiza as emocións e sentimentos das partes en conflito.	É quen de empatizar e analizar situacións.			X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación.	CSC CSIEE
VSC-B3.5	3º-VSCB3.5.1 - Expón os dereitos básicos da infancia.	Saber algúns dos dereitos fundamentais dos nenos.	X			PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.	CSC CCL
VSC-B3.6	3º-VSCB3.6.1 - Colabora con persoas do outro sexo en diferentes situacións escolares.	Respectar o dereito de igualdade entre homes e mulleres.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Traballo de aplicación e síntese.	CSC CSIEE CSC CSIEE
VSC-B3.6	3º-VSCB3.6.2 - Realiza diferentes tipos de actividades independentemente do seu sexo.	Manter unha actitude aberta ante calquera actividade, sen diferenciar por sexos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación.	CSC CSIEE CSC CSIEE
VSC-B3.7	3º-VSCB3.7.1 - Colabora en campañas escolares sobre a importancia do respecto das normas de educación viaria.	Transmitir o respecto polas normas de educación viaria.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións orais.	CSC CSIEE
VSC-B3.7	3º-VSCB3.7.2 - Expón as causas de diferentes accidentes de tráfico	Saber analizar e expoñer as razón dos accidentes de tráfico.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións. Producións orais.	CSC CCL
VSC-B3.7	3º-VSCB3.7.3 - Explica as consecuencias de diferentes accidentes de tráfico.	Saber expoñer as consecuencias dos accidentes de tráfico.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Investigacións. Producións orais.	CSC CCL CMCT CD

6. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS

En relación aos elementos transversais, o artigo 11 do Currículo establece que:

“Sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das disciplinas de cada curso, a **comprensión lectora**, a **expresión oral e escrita**, a **comunicación audiovisual**, as **tecnoloxías da información e a comunicación**, o **emprendemento** e a **educación cívica e constitucional** traballaranse en todas as disciplinas”

ELEMENTOS	COMO SE TRABALLA
Comprensión lectora.	<ul style="list-style-type: none">Lectura e comprensión de textos que leven implícitos valores
Expresión oral e escrita.	<ul style="list-style-type: none">Exposición oral e escrita en traballos individuais e actividades en grupo, utilizando un vocabulario preciso
Comunicación audiovisual.	<ul style="list-style-type: none">Proxección de diferentes vídeos introductorios e explicativos de diferentes temas para percibir os valores implícitos.Presentación de traballos en power point
Tecnoloxías da Información e a Comunicación	<ul style="list-style-type: none">Actividades TIC: actividades integradas nas secuencias de aprendizaxeRecursos interactivos da nosa webLigazóns de internet
Emprendemento	<ul style="list-style-type: none">Utilización de estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo,Realización de proxectos, experiencias sinxelas e pequenas investigacións comunicando os resultados.Manifestación de autonomía na planificación e execución de accións e tarefas.
Educación cívica e constitucional	<ul style="list-style-type: none">Desenvolvemento de actitudes e comportamentos cívicos e responsables na súa contorna e nas súas actividades cotiás.Cumprimento das normas xerais da aula.Respecto da quenda de palabra e das intervencións dos compañeiros.Comprensión e respecto á importancia do traballo en equipo e a colaboración.Orden e colocación do seu material e das mesas.Respecto e valoración das experiencias e das achegas do resto dos compañeiros e compañeiras.Defensa dos dereitos e os deberes de cada membro da sociedade e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia e para transmitir ideas, pensamentos e opinións, respectando xuízos e opinións alleos.Mostrar respecto e tolerancia coas persoas que o rodean, coa diversidade de culturas e formas de vida.

7. AVALIACIÓN

- Durante os primeiros días de clase, realizaranse actividades, diálogos, preguntas orais... que permitirán valorar o punto de partida nesta área.

CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

Os criterios de cualificación serán fundamentais para valorar o grao de adquisición das competencias básicas, os obxectivos fixados e os estándares de aprendizaxe.

No primeiro trimestre, a principio do curso, realizarase unha avaliación inicial que servirá de referencia para o desenvolvemento do currículo.

Ao longo do curso realizaranse tres avaliacións, informando por escrito ao alumno e aos pais das cualificacións obtidas.

Para proceder á avaliación dos estándares de aprendizaxe da área establecemos uns procedementos e instrumentos de avaliación que veñen determinados no punto 5 desta programación.

Os distintos estándares de aprendizaxe repartiranse en unidades didácticas en cada un dos trimestres. Ao finalizar o trimestre teranse en conta as distintas actividades realizadas e os outros procedementos de avaliación aplicados, tendo en conta os seguintes criterios de cualificación:

Procedementos de avaliación	Instrumentos de avaliación	%
Análise da produción dos alumnos	Traballos de aplicación	50
Observación sistemática Intercambios orais cos alumnos	Rexistros anecdóticos Postas en común	50

Esta área non é unha das prioritarias para decidir sobre a **promoción** do alumn@, pero si que é moi importante para a formación integral do alumnado. Considérase que o alumn@ obtén una avaliación final positiva se acadou avaliación positiva nos tres trimestres ou se tivo un avance progresivo na área.

8. METODOLOGÍA

Segundo o Real Decreto 126/2014, de 28 de febreiro polo que se establece o currículo básico da Educación Primaria: *“A área Valores sociais e cívicos axuda, en gran medida, a garantir o dereito universal dos nenos e das nenas a recibir unha educación que lles permita desenvolverse plenamente nas súas posibilidades, formarse no respecto dos dereitos humanos e as liberdades fundamentais e prepararse para asumir unha vida responsable nunha sociedade libre e tolerante coas diferenzas.*

Así mesmo, reforza a preparación das persoas para actuar como cidadanía participativa e implicada na mellora da cohesión, a defensa e o desenvolvemento da sociedade democrática”.

Nesta área abordamos tanto os aspectos de desenvolvemento persoal do individuo como as facetas sociais e colectivas que conducen á adquisición de valores universais. Neste sentido perseguimos os seguintes fins:

Desde o punto de vista do desenvolvemento persoal:

- Capacitar ao alumno para construír un autoconcepto axustado e unha boa autoestima, para tomar iniciativas responsables e vivir con dignidade.

Desde o punto de vista social.

- Inducir ao alumno á empatía, ao respecto e á tolerancia das outras persoas e para relacionarse e actuar de acordo cos dereitos e deberes humanos fundamentais.

Desde o punto de vista dos valores universais.

- A área busca estimular nos alumnos as actitudes que propicien a interdependencia positiva, a cooperación e a solidariedade e para que comprendan a realidade social, para que aprendan a resolver conflitos de forma reflexiva, a dialogar para mellorar, a respectar os valores universais, crear un sistema de valores propios e participar activamente na vida cívica de forma pacífica e democrática.

Os **bloques** en que dividimos esta área de Valores Sociais e Cívicos son os seguintes:

- Bloque 1. A identidade e a dignidade da persoa.
- Bloque 2. A comprensión e o respecto nas relacións interpersonales.
- Bloque 3. A convivencia e os valores sociais.

A metodoloxía empregada poderíamos resumila en:

- **Evocación de coñecementos previos** para abordar os novos contidos.
- **Exposicións por parte do profesor**
- **Progresiva e coidada incorporación de novos contidos**, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a, que favorecen a súa comprensión e sempre apoiados polos recursos dixitais.
- **Exercicios e actividades diversificadas** que contemplan competencias e intelixencias múltiples: traballo individual e en grupo, tarefas integradas, uso das TIC e actividades e experiencias que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos. Os traballos realizaranse do seguinte xeito:
 - Traballo reflexivo individual no desenvolvemento das actividades individuais
 - Traballo en grupo cooperativo: agrupar os alumnos en grupos de 3 ou 4 e utilizar as estruturas de traballo cooperativo.
 - Posta en común en gran grupo: despois do traballo individual ou de grupo
- **Revisión de cadernos e traballos.**

9. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

- Vídeos, cancións, contos.
- Encerado tradicional e dixital.
- Folios e cartolinas pequenas e grandes.
- Lapis de cores e rotuladores.
- Tesoiras e pegamento.
- Reprodutor de CD e música variada.
- Ordenador

10. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Como primeira medida de atención á diversidade natural na aula, realizásen-se actividades e tarefas nas que o alumnado poñerá en práctica un amplo repertorio de procesos cognitivos, tales como identificar, analizar, recoñecer, asociar, reflexionar, razoar, deducir, inducir, decidir, explicar, crear, etc., evitando que as situacións de aprendizaxe céntrense, tan só, no desenvolvemento dalgúns deles, permitindo un axuste destas propostas aos diferentes estilos de aprendizaxe.

Outra medida é a inclusión de actividades e tarefas que requirirán a cooperación e o traballo en equipo para a súa realización. A axuda entre iguais permitirá que o alumnado aprenda dos demais estratexias, destrezas e habilidades que contribuirán ao desenvolvemento das súas capacidades e á adquisición das competencias clave. Ademais, poderase implementar algún tipo de medida de acordo ás características individuais do alumnado, de acordo coa normativa vixente e o establecido no proxecto educativo. Organizarase preferentemente a través de medidas de carácter xeral desde criterios de flexibilidade organizativa e atención inclusiva, co obxecto de favorecer a autoestima e expectativas positivas no alumnado e na súa contorna familiar e obter o logro dos obxectivos e competencias clave da etapa.

Tendo en conta que estas medidas han de respectar as diferenzas e compensar as desigualdades sociais, económicas, culturais e persoais. Deste xeito, as medidas inclusivas, garanten o dereito de todo o alumnado para alcanzar o máximo desenvolvemento persoal, intelectual, social e emocional en función das súas características e posibilidades, para aprender a ser competente e vivir nunha sociedade diversa en continuo proceso de cambio.

11. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

- Realización de debuxos ilustrativos que faciliten a comprensión.
- Celebración do día da Paz, Día dos dereitos humanos, Día da Muller traballadora, Día dos dereitos do neno...
- Realización de murais: A Paz, os dereitos humanos, normas de convivencia...
- Dramatizacións.
- Actividades relacionadas co coidado medioambiental e o respecto e bo uso das instalacións do centro.

12. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

	INDICADORES DE LOGRO	0	1	2	3	4
Preparación da clase e dos materiais didácticos	Hai coherencia entre a programación e o desenvolvemento das clases.					
	Existe unha distribución temporal equilibrada.					
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.					
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativas. Considérase a interdisciplinariedade (en actividades, tratamento dos contidos etc.).					
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.					
Regulación da práctica docente	Grao de seguimento dos alumnos.					
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.					
	Os criterios de promoción están acordados entre os profesores.					
Avaliación das aprendizaxes e información que deles se lles dá aos alumnos e ás familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e aos contidos.					
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.					
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía de actividades planificadas.					
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación déronse a coñecer: • Aos alumnos. • Ás familias.					
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.					
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.					
	As medidas e os recursos ofrecidos foron suficientes.					
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente atendendo aos informes psicopedagóxicos.					

ESCALA DE VALORACIÓN	Inadecuado	0	Escasa ou nula constancia. Non se acadan os mínimos aceptables e necesita unha mellora substancial
	Insuficiente	1	Omítense elementos fundamentais do indicador
	Básico	2	Cumprimento suficiente do indicador
	Competente	3	Hai prácticas sólidas. Clara evidencia de competencia no indicador.
	Excelente	4	Prácticas excepcionais. Modelo de referencia de boas prácticas

13. MECANISMOS DE REVISIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

Esta programación será flexible, axeitada a cada curso e revisable en función do alumnado e dos resultados. Na avaliación desta programación participarán os profesores que impartan esta área.

O seguimento da programación anual realizarase principalmente en tres momentos: ao finalizar cada unidade didáctica, trimestralmente e anualmente. Teranse en conta os seguintes indicadores:

- Seguimento da temporalización
- Consecución dos niveis mínimos de logro dos estándares de aprendizaxe traballados.
- Dificultades acaecidas.
- Resultados específicos dos procedementos e instrumentos de avaliación.
- Resultados trimestrais das avaliacións.

Unha vez analizados estes indicadores, realizaranse modificacións na programación que poden supoñer:

- Unha modificación da metodoloxía empregada.
- Cambios nos procedementos e instrumentos de avaliación.
- Modificacións na temporalización.
- Deseño de medidas correctoras para corrixir as dificultades.

Para a avaliación desta programación teranse en conta, máis concretamente, os indicadores establecidos no apartado anterior.